N°. 469.

DE GRONDWET.

1854

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

ZONDAG 26, MAANDAG 27 NOVEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

Waarheid. — Regtvaardigheid.

"Maar, mijne Heeren, wat ik wensch en begeer, waarin ik niet zal rusten, is, om dat punt tot klaarheid te brengen waaraan ik bovenal hecht: is, om het net aan flarden te scheuren, waarin men mij wil vangen."

VAN ZUYLEN VAN NYEVELT.
Zitting van 23 Nov.

"De *waarheid* en de *regtvaardigheid* zijn twee hindernissen, die steeds meer en meer den weg der "Regering versperren en haar eenmaal zal doen struikelen", op die wijze sprak, ongeveer, de heer VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT in de merkwaardige zitting van jongstleden Dingsdag.

In reusachtiger vormen dan ooit zijn die hindernissen, in de zitting van gister, voor den heer VAN HALL, voor het geheele Ministerie verrezen; en de zitting, die *vóór* de verschijning van dit artikel, maar *na* het schrijven daarvan, heden gehouden zal zijn, zal het bewijs moeten leveren of het mogelijk geweest is, ook over die hindernissen heên te springen.

Onze lezers zijn bekend met de eenvoudige, maar volledige verklaring, door den heer VAN ZUIJLEN, met betrekking tot zijn aandeel in de regeling der bisschoppelijke hierarchie, afgelegd. Zij hebben gezien, hoe de voormalige Minister van Buitenlandsche Zaken bewees, dat [illegible] hem tot "offer" had gekozen; hoe *dit* Ministerie de stukken, die ter zijner regtvaardiging konden strekken, had achtergehouden; hoe de Minister VAN HALL meer door *zwijgen*, dan door *spreken* eene zware verdenking op zijn "voormaligen vriend" had geworpen; hoe die Minister onmagtig was, *om een schijn van bewijs te leveren*, waardoor de waarheid zijner beweringen in het minst kon worden geïnfirmeerd; en hoe dat alles was geschied, om te doen gelooven, dat het vorig Ministerie eene soort van verraad gepleegd had aan de zaak van het Protestantisme, en dien ten gevolge de optreding van *dit* Ministerie te motiveren.

Op dit eenvoudig en helder betoog, dat den stempel der waarheid droeg, heeft de heer VAN HALL den volgenden dag, Woensdag, geantwoord. Dat antwoord ligt vóór ons; maar alle gewigt is er aan ontnomen door de tweede rede, zoowel door den heer VAN ZUIJLEN als door den heer VAN HALL, in de zitting van eergister, Donderdag, over ditzelfde onderwerp uitgesproken, waardoor het hoofdpunt in geschil op een zuiver terrein is gekomen.

In de eerste rede van den heer VAN HALL had deze verklaard, *"dat er bij het Departement van Buitenland"sche Zaken geen bewijs aanwezig was, dat aan den "heer* VAN ZUIJLEN *eenige mededeeling zou gedaan zijn".* [illegible] in zijne tweede rede, van die verklaring acte nam, herhaalde hij plegtig de verklaring, *"dat hij en zijne ambtgenooten aan een "vreemdeling waren opgeofferd"*; hij voegde er bij, dat de Internuntius, in strijd met hetgeen deze geliefde te verklaren, hem *geen woord* had gesproken over *Aartsbisschop*, over *Haarlem* of *Utrecht.* Hij beriep, tot bevestiging daarvan, zich op getuigen en op zijne brieven aan onzen gezant te Rome.

Wat was het antwoord van den heer VAN HALL op deze tweede verklaring?

Dat hij bleef gelooven aan een *misverstand;* en dat, wat het verwijt betreft, van slechts gedeeltelijk de correspondentie van den heer VAN ZUIJLEN gepubliceerd te hebben, de Minister juist geloofde, dat men hem zou beschuldigd hebben van als *beschuldiger* te zijn opgetreden, *indien hij de geheele correspondentie had bekend gemaakt.* Alleen dan, wanneer men hem daartoe interpelleerde — *ofschoon 't hem niet raadzaam toescheen, die zaak weder op te rakelen* (!!) — zou hij die stukken, ter beoordeeling van eenige "goede mannen", willen overleggen.

Wat was dat antwoord anders, dan *eene nieuwe verdenking*, *een nieuwe blaam* werpen op den afgetreden staatsman; eene nieuwe *insinuatie*, gerigt tegen den man, met wien de heer VAN HALL verklaarde, steeds in *"vriendschappelijke betrekking"* te hebben gestaan?

Woensdag erkent de heer VAN HALL: *er is onder al de stukken, aan mijn departement aanwezig, geen bewijs, dat er eenige mededeeling zou zijn gedaan.*

Donderdag verklaart de heer VAN HALL, dat de toedragt der zaak zich oplost in een *misverstand;* maar, gedwongen, om toch den grondslag, waarop *dit* Ministerie verrezen is, te redden, het koste wat het wille, eindigt hij *met te doen vermoeden*, alsof er *stukken* in zijn bezit waren, die den heer VAN ZUIJLEN konden compromitteren!

In dien stand van zaken heeft de heer VAN HOËVELL, in de zitting van gisteren, een schitterend blijk gegeven, dat het der constitutionnele partij enkel te doen is om de eer en het belang des lands, en dat zij geen onderzoek naar de waarheid schroomt, onverschillig de personen, die door dat onderzoek konden getroffen worden. Hij heeft, in de meest duidelijke bewoordingen, van den heer VAN HALL geëischt, dat hij de stukken, waarvan de Minister gewaagde, niet "ten overstaan van twee of drie respectabele mannen", maar ter beoordeeling van de Kamer, van de geheele Natie zou overleggen.

De wijze, waarop de heer VAN ZUIJLEN zich had geregtvaardigd, had genoeg doen zien aan wiens zijde *de waarheid* staat. Van dáár dan ook, dat de reeds zoo gekrenkte en verguisde Volksvertegenwoordiger met eene edele verontwaardiging op de nieuwe, ministeriële insinuatie heeft gezwegen, en zich enkel bepaalde tot de herhaling zijner vroeger afgelegde verklaringen, onder toevoeging, *dat hij die onder eede wilde bevestigen.*

Na de opeisching van de zijde des heeren VAN HOËVELL is het niet langer de taak der constitutionnele partij, om in deze zaak verder het initiatief te nemen. De eer van den heer VAN HALL, de eer van het Ministerie, het belang des Vaderlands eischen nu, dat de heer VAN HALL voldoe aan zijne belofte, dat hij *de stukken* overlegge, waardoor hij beschouwd kan worden *als de beschuldiger des heeren* VAN ZUIJLEN *op te treden.* Die stukken moeten aan de Kamer overgelegd, door de Natie beoordeeld kunnen worden. De Natie heeft het regt, *eindelijk eens* hare *ware vrienden* en hare *valsche* te leeren kennen.

Weigert de heer VAN HALL de stukken, waarvan hij gewaagde, ter tafel te brengen; tracht hij nieuwe exceptiën te vinden, om de aandacht van het hoofdpunt af te leiden: men zal weten, dat hij getracht heeft op nieuw, door insinuatiën, een geacht landgenoot, een voormalig Minister des Konings, een voormalig *vriend* in verdenking te brengen.

Zeer zonderling is het, dat de heer VAN HALL, die met zijne ambtgenooten in April 1853 de Natie onder den indruk bragten, alsof het vorige Ministerie een verraad jegens het Protestantisme had gepleegd, *thans* — nu de heer VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT herstel van eer eischt, opheldering der zaak, ontmaskering van den laster vordert — herhaaldelijk de discussie over de handelingen van het vorig Ministerie tracht af te snijden. Eerst scheen het hem niet raadzaam, "die zaak weder op te rakelen;" daarna beschouwde hij de zaak "als geheel van persoonlijken aard, die de Vergadering niet langer behoort op te houden."

Nota bene. Nu eene persoonlijke zaak, waarvan in April 1853 de rust van het land afhing, waarmede nu nog de eer van een geheel Ministerie in onafscheidelijk verband staat!

Neen, de heer VAN ZUIJLEN beschouwt die zaak "als eene quaestie van te zijn en niet te zijn." Treffend is het beroep, door hem in de zitting van 23 November gedaan:

Maar ik doe een beroep op het Ministerie. Ik vind daarin vier leden, waaronder één, vroeger in eene andere betrekking, die naauwkeurig kennis dragen van het voorgevallene. Ik heb van den aanvang af deze zaak als van te gewigtigen aard beschouwd, om die alleen op mij te doen nederkomen. Ik heb steeds alle brieven uit Rome en alle stukken tot deze zaak betrekkelijk, in den ministerraad gebragt, en telkens gevraagd: is daarin iets dat naar eene mededeeling zweemt? Het eenparig antwoord is altijd geweest: *neen.*

Mijne heeren, *Ministers des Konings*, leden der kamer, laat ook heden dat antwoord over uwe lippen vloeijen, en gij zult, ik verzeker het u, voldaan hebben aan hetgeen de billijkheid en regtvaardigheid van u eischen.

Dat is de taal niet van den man, die een schuldig geweten in den boezem draagt; het is de taal der onschuld, waarvan de eenvoudigheid het scherpe staal is, dat door het masker der valschheid en der insinuatie doordringt.

Wat gewaarwording, bij het vernemen van *die* woorden, zal zijn omgegaan in het gemoed der heeren PAHUD, DAMBENOY en ENSLIE, wenschen wij liever niet te doorgronden.

In de zitting van gisteren viel de Voorzitter der Tweede Kamer den heer VAN ECK in de rede.

Waarom?

Omdat die volksvertegenwoordiger, in zijn betoog, dat het April-Ministerie slechts was eene verzameling van personen, zonder eenige homogeneïteit van beginselen of voorafgaande vaststelling van gedragslijn, verklaarde, dat de eerste der drie April-Ministers van finantiën (de heer VAN DOORN) geen anderen indruk had achtergelaten dan dien welken zijne vuistslagen op de ministeriële tafel en zijne beleedigende woorden, tot volksvertegenwoordigers gerigt, hadden te weeg gebragt.

Men zal zich herinneren, dat de heer VAN DOORN het voorstel der negen leden, heeft durven qualificeren als eene *"bespotting der Natie."*

De Voorzitter meende, dat de heer VAN ECK zich op die wijze niet mogt uitlaten over een *voormalig Minister des Konings, die daarenboven, afwezig zijnde, zich niet kon verdedigen.*

Hoe komt het dan, dat de heer BOREEL VAN HOGELANDEN den heer VAN LIJNDEN niet in de rede heeft gevallen, toen deze, in der tijd, ook een voormalig Minister des Konings, die mede afwezig was (den heer VAN ZUIJLEN) *van onwaarheid beschuldigde*?

De heer VAN FOREEST zal, in deze twee feiten, waarschijnlijk nieuwe aanleiding vinden, om de noodlottige werking te schetsen, die de wil *der magthebbers*, de wil *der meerderheid* te weeg brengt.

De heer WESTERHOFF sprak, in de zitting van den 23sten, eene merkwaardige redevoering uit, waarvan wij een volledige afdruk, zoo spoedig doenlijk, aan onze lezers zullen toezenden. Reeds nu evenwel moeten wij het slot van die rede en het antwoord des Ministers van Justitie, daarop gegeven, mededeelen. De heer WESTERHOFF besloot aldus:

"Hiermede zoude ik kunnen besluiten, Mijne heeren, ware het niet, dat ik gisteren uit den mond van den Minister van Justitie eene uitdrukking gehoord had, die mij evenzeer verwonderd als diep getroffen, ja, ik zeg het uit het volle gevoel van mijn hart, die mij ten hoogste verontwaardigd heeft, en die ik niet onopgemerkt en met stilzwijgen kan en mag voorbij gaan; de uitdrukking namelijk: "dat het krokodillen-tranen zouden zijn, die men over de ellende van de mindere standen van ons volk weent, om oproer op de straat te brengen."

"Deze uitdrukking, in den mond van een van 'sKonings Ministers, in den mond van den Min. van Justitie, uitgesproken in eene openbare vergadering van de Vertegenwoordigers des volks, zal, helaas! buiten deze Kamer klinken, zal doordringen tot de vlieringen en kelders, bewoond door die ongelukkigen; en wanneer, wat de goede God verhoede! in deze benarde tijden, onlusten op straat ontstaan mogten, iets, wat wij wegens de goede geaardheid en lijdzaamheid van ons volk minder duchten,

dan zullen zij daartoe gewis geene aanleiding ontvangen hebben uit het medegevoel, dat men in 's Lands Vergaderzaal aan het lot onzer verarmde medeburgers wijdt; aan de pogingen om hun lot te verbeteren, maar aan de onmeêdoogende, hardvochtige en, ik voeg er bij onberadene woorden van den Minister van Justitie.

Wat was daarop het antwoord van den Minister van Justitie?

»Nog een woord aan hem over de krokodillen-tranen, waarover hij zich zoo gevoelig betoond heeft. Ten wiens aanzien heb ik deze uitdrukking gebezigd? Ten aanzien van de ophitsers des volks, die de menigte misleiden. Geen woord daarvan trof de leden dezer Kamer, die hier geroepen zijn voor te dragen hetgeen zij meenen dat pligt, eer en geweten hun opleggen; maar het trof de *schrijvers* van pamphletten en dagbladen, waarvan ik den spreker eenige voortbrengsels zou kunnen vertoonen; lieden die misschien nooit een cent aan de armen geven, maar dagelijks geveinsde tranen storten over hun lot om hen tot misnoegen en haat tegen de meer gegoeden, en zelfs tegen hunne weldoeners op te wekken en daardoor ophitsen tot ongeregeldheden; ik had hier lieden op het oog door u evenzeer als door mij verdacht.«

De Minister van Justitie heeft hier gesproken van »ophitsers des volks, die de menigte misleiden« en onmiddellijk gewezen op de *schrijvers* o. a. van *dagbladen*. De Minister had de loyauteit moeten aan den dag leggen, te verklaren *welke dagbladen* hij bedoelt?

Door de wijze, waarop de beschuldiging is gedaan, is de vlek geworpen op de geheele Nederlandsche journalistiek, op die drukpers, waarvan Mr. DIRK DONKER CURTIUS, in een vroeger tijdperk, verklaarde, dat zij was »de Koningin der aarde. Die haar verbreekt, zal door haar verbroken worden;« op die drukpers, waarvan hij zelf de eerste leermeester was in Nederland; aan wie hij dagelijks de stekelige vruchten zijner oppositie-pen leverde; die hij hartstogtelijk in bescherming heeft genomen tegen de vervolgingen, ingesteld door zijnen tegenwoordigen ambtgenoot, den heer VAN HALL.

De Minister, die eenmaal verkondigde, dat het uitroepen van »Leve de Republiek!« in het Koningrijk der Nederlanden niet strafbaar was, en in dat tijdperk alzoo een ander denkbeeld scheen te hebben van 't geen als »ophitsing des Volks« moest beschouwd worden, behoorde meer achting te hebben jegens de Vaderlandsche drukpers, die — niet verantwoordelijk voor de uitspatting van enkele schandblaadjes — ongerept staat in hare eer, in hare waardigheid en in hare vaderlandsliefde.

Ook wij vinden, met den heer VAN ECK, nergens een hechten waarborg in dit Ministerie voor de handhaving van eene der edelste vrijheden, ons door de Grondwet verleend, wanneer wij op die wijze den voormaligen oppositie-schrijver, den leermeester der publicisten, als Minister hooren uitvaren tegen en bekladden eene drukpers, aan wie hij voornamelijk de positie heeft te danken, die hem het beklimmen van den Ministerzetel heeft mogelijk gemaakt.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De Engelsche bladen hebben eindelijk het rapport van lord Raglan omtrent den slag bij Inkermann medegedeeld. Dat stuk bevat geene nieuwe bijzonderheden. Alleen merkt men daarin eenige tegenstrijdigheden op met het rapport van generaal Canrobert, wat betreft de opgave der cijfers van de Russische troepen, welke aan den strijd deel namen en der manschappen die zij verloren hebben. Lord Raglan schat de eersten op 60,000 man en het verlies der Russen op 15,000; terwijl de bevelhebber der Fransche troepen de kracht der Russen slechts op 40 of 45,000 man stelde en op 8 of 10,000 man het verlies door hen geleden. Dit laatste cijfer komt overeen met hetgeen deswege door het *Journal de St. Petersbourg* is gemeld, die, gelijk wij gister hebben medegedeeld, bij eene recteficatie der eerste bulletin van Prins Menchikoff erkent, dat het verlies der Russen 3,000 dooden en 6,000 gewonden bedraagt, hetgeen in het geheel 9,000 man uitmaakt. Het verlies der Russen bedraagt, volgens het rapport van Lord Raglan, 2,612 dooden en gewonden, welke, gevoegd bij de 1,726 man van het Fransche leger, volgens het rapport van generaal Canrobert, voor de geallieerden in het geheel zou uitmaken 4,338 man, die buiten het gevecht gesteld werden.

Het rapport van den Engelschen generaal bevestigt het overlijden van de generaals Cathcart, Goldie en Strangwaijs, die op het slagveld gedood zijn; maar meldt niet, dat de generaals, welke gedurende het gevecht gewond werden, aan de gevolgen daarvan zouden zijn bezweken. Men kan dus de hoop voeden, dat het gerucht van het overlijden dier dappere veldheeren, van allen grond ontbloot is.

Vooral was het berigt van het overlijden van den brigade-generaal Torrens geheel onjuist, naardien eene depêche door de Engelsche bladen medegedeeld, verzekert, dat hij te Maltha is aangekomen.

Eene depêche van prins Menchikoff van 15 dezer heeft reeds bekend gemaakt, dat er sedert den slag van Inkermann voor de muren van Sebastopol niets belangrijk is voorgevallen. Alles verkeerde in denzelfden toestand.

Uit Parijs wordt gemeld, dat de Fransche regering besloten heeft, om onmiddellijk twee Fransche divisien naar de Donau-provinciën te zenden.

Die divisien zouden te zamen uitmaken een effectief van meer dan twintig duizend man, en bestemd zijn om behulpzaam te zijn bij het doen eene aanvallende beweging tegen de Russen in Bessarabie. Dit feit is goed overeen te brengen met hetgeen wij gister meldeden, omtrent de aarzeling van Omar-Pacha om bij het naderen van den winter zijn leger het Russische grondgebied te doen betreden. Geholpen echter door 20,000 Franschen, zal de bevelhebber der Turksche troepen welligt geneigd zijn tot het doen eener onderneming waartoe hij het initiatief niet wilde nemen, enkel met de knechten, waarover hij beschikken kan.

Het doel van dezen togt schijnt voornamelijk te zijn, de Russen te beletten, op nieuw versterking naar de Krim te zenden. Het is ook, inderdaad zeker, dat indien reeds vóór twee maanden een krachtig vijandelijk leger in Bessarabie geopereerd had, de Russen uit die streken gewis niet hadden kunnen doen vertrekken de korpsen, die onder de bevelen van de generaals Liprandi en Dannerberg naar de Krim gezonden werden, om het kleine leger van prins Menchikoff te versterken.

Depêches uit Marseille en Toulon melden, dat de divisie Dulac reeds ingescheept is. Paketbooten, die den 13 uit Constantinopel vertrokken, zijn te Marseille en te Triëst aangekomen. Prins Napoleon was hersteld, althans aan de betere hand. De Sultan had hem met een bezoek vereerd, en het is thans zeker, dat de Prins onmiddellijk naar de Krim zal kunnen terugkeeren.

Thans schijnt de lang besprokene overeenstemmiug tusschen Pruissen en Oostenrijk ten opzigte der Oostersche aangelegenheden voor goed tot stand gekomen te zijn. Wij zeggen *schijnt*, schoon de zaak als zeker wordt gemeld, omdat de ondervinding geleerd heeft, dat wanneer het Duitschland geldt, men zeer omzigtig behoort te zijn met het geven eener verzekering. Pruissen zou concessien doen. Er zou geen additioneel artikel bij het tractaat van 20 April worden gemaakt.
Oostenrijk ziet niet af van zijn regt, om wanneer het 't oirbaar mogt oordeelen, eene offensieve houding aan te nemen; doch wanneer Rusland de vier waarborgen aanneemt, belooft het kabinet van Weenen zijne bemiddeling ten einde tot een op hechte grondslagen steunenden en eervollen vrede te geraken. Het kabinet van Berlijn verklaart genoegen te nemen in deze belofte van Oostenrijk, en zegt tevens toe hulp te verleenen in de gevallen door deze laatste mogendheid aangewezen. Het spreekt van zelf, dat het *maximum* der vier waarborgen niet toepasselijk is op het geval van oorlog.

Dit nu zijn de hoofdpunten, waaromtrent de beide Duitsche hoven tot overeenstemming zijn geraakt; de bijzonderheden zijn niet zeer belangrijk en uit dien hoofde zullen wij onze lezers er niet mede bezig houden.

De depêche uit Madrid van 20 dezer, volgens welke gen. San Miguel zijn ontslag zou genomen hebben als voorloopigen president der Cortes wordt algemeen als zeer onverklaarbaar beschouwd. Men vraagt, en teregt, hoe kan hij zijn ontslag verzoeken uit eene betrekking, die welligt den volgenden dag van zelve zou ophouden?

De candidaat, die de meeste kans schijnt te hebben, is de generaal infante. Generaal Dulce komt mede in aanmerking.

De stoomboot *Pacific* heeft berigten uit New-York tot 4 November aangebragt. Zij zijn van weinig beteekenis. De nieuwe gouverneur-generaal van Canada, Sir Edmond Head, is te Quebec aangekomen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN ZATURDAG, 25 NOVEMBER.

ALGEMEENE DISCUSSIEN OVER DE BEGROOTING.

Na het lezen van de notulen constateert de heer VAN ECK, dat daaruit blijkt dat de Voorzitter hem gisteren niet tot de orde had geroepen; maar alleen gemeend heeft eenige aanmerkingen te moeten maken over de door den Spr. gebezigde woorden. — De Voorzitter beaamt dit.

De heer STRENS zal 1°. mededeelen eenige beschouwingen over de begrooting; 2°. over den politieken toestand van ons land; 3°. eenige sprekers beantwoorden; en 4°. over *de voorloopige mededeeling* spreken.

Ad 1*mum* is de Spr. verbaasd over de verhoogingen, die aangevraagd zijn en de strekking hebben, om al wat er sedert jaren gespaard is in eens te doen verdwijnen. Daartoe kan Spr. niet medewerken. Wel argumenteert men: *het geld is er*; maar dat was een verderfelijk argument; dat ons van kwaad tot erger leiden zal. Het Gouvernement schijnt niet doordrongen te zijn van de behoeften der volksklasse, hetgeen vooral blijkt uit de schets van die behoeften, door den heer Paul van Vlissingen, van den arbeider in Amsterdam gegeven, zoodat zelfs zij, die *f* 14 's weeks verdienen, er niet meer aan denken kunnen om een stukje vleesch te eten. Wanneer Spr. over het algemeen de gevraagde verhoogingen niet zal goedkeuren, dan maakt Spr. echter uitzonderingen: 1° voor de uitgaven van eeredienst; en 2° voor den aanleg van openbare werken.

Wat den politieken toestand van ons land betreft: Spr. meent dat de eerste vraag is, waarom het vorig Ministerie is afgetreden? Die reden lag niet in de kerkelijke organisatie, maar het was eene gelegenheid, waarvan men gebruik maakte. Spr. vraagt, of dat Ministerie afgetreden is, omdat het tot stand gebragt heeft de kies-, gemeente-, provinciale- en jagtwetten, waardoor licht in de plaats van duisternis is getreden? De *ware reden* van de aftreding lag, naar Spr. inzien, daarin, dat het ministerie liever vooruit zag dan achteruit, omdat het, zooveel mogelijk misbruiken heeft uitgeroeid, omdat het regt voor allen, ook voor R. Catholieken heeft gewild; omdat het hoogst verderfelijke belastingen heeft willen afschaffen; omdat het spaarzaam heeft beheerd; tractementen en gratificatiën heeft doen inkrimpen enz. De redevoeringen van de heeren van Lennep, de Brauw en van Foreest bewijzen juist, dat de Natie voor zoodanig ministerie nog niet rijp was.

Kortelijk antwoordende op eenige punten, die in de discussiën zijn voorgekomen, releveert Spr. het gezegde van den heer v. Lijnden, dat aan 't vorige Ministerie niet was te danken de bewaring van rust en orde in 't land. Spr. bewijst, dat juist de gisting was vóór 19 April; dat hij als Min. van Justitie de orde had gehandhaafd, en dat derhalve zijn opvolger weinig moeite had gehad om de orde te herstellen. — Men had 't vorig Ministerie beschuldigd van den Koning niet te eeren; hij protesteert daartegen, en roept ieder op wien het lustte, om hem één feit aan te wijzen, dat hij ooit in het betoonen van den verschuldigden eerbied jegens den Koning had gefaald. Die dat ooit vergeten zou, was niet waardig lid te zijn van de constitutionnele partij. Wat het programma van 't Ministerie betreft, Spr. kan niet instemmen, dat dit programma door de kiezers zou zijn voorgelegd aan de leden der Kamer. Hem althans is dit programma niet voorgelegd, en hij gelooft, dat dit het geval is geweest in vele andere provinciën; want niet overal was men met dat programma ingenomen. — In antwoord op den heer GEVERS, betoogt Spr. voorts dat de Kamer, wel degelijk op den 18den April, goedgekeurd had de *zaak*, maar afgekeurd den *vorm*, zooals Spr. uit de eigen woorden van den ex-minister van finantiën, toenmalig lid der Kamer, VAN DOORN, aantoont.

Ten derde behandelt Spr. de quaestie der voorloopige mededeeling. Spr. bespeurt omtrent dit punt vooruitgang; verleden jaar was er sprake van *verraad*, nu is er sprake van *misverstand*; Spr. gelooft, dat in 1855 die zaak vergeten zal zijn, en welligt in 1856 aan het vorige ministerie regt zal worden gedaan. Kortelijk herinnert Spr. al wat hij bij vorige gelegenheden omtrent de prealabele quaestie had gezegd. Spr. kan dan ook niets nieuws zeggen, alleen bevestigt hij volmondig ieder woord van de verklaring van den heer van Zuylen. De zaak was doodeenvoudig, maar men wilde haar juist compliceren en Spr. licht de toedragt der geheele zaak nog eens toe, waaruit vooral resulteert, dat het toch belagchelijk was te gelooven, dat een Ministerie, de mededeeling verlangende en eischende, ontkennen zou haar te hebben ontvangen, ja zelfs om die mededeeling te vragen lang *nadat* beweerd werd dat ze *gedaan* was. Spr. verklaart dat twee Ministers des Konings (de heer LIGHTENVELT en de heer VAN HALL) zich schuldig hebben gemaakt aan insinuatiën, die, bij eene kalme overweging, geene aangename herinnering in hun geweten moeten achterlaten en hun op hun sterfbed nog moeten kwellen. Zoodanige handelwijze is eene *onedele daad*. Ook Spr. beroept zich op al de overige Ministers, vooral op de drie aangebleven Ministers, en op den heer van Rappard, vroeger Directeur van het Kabinet des Konings, om te verklaren of hij of van de hr. v Zuylen ooit verzwegen hebben, wat er is voorgevallen. Hij vraagt niet slechts overlegging van alle mogelijke stukken, maar ook van de notulen van den ministerraad, van 7 October tot 16 April, waaruit blijken zal, dat *alle* leden van 't vorig Kabinet hadden verklaard, *dat er geene mededeeling was gedaan*, en in alles hadden goedgekeurd wat er gedaan was.

De heer MEEUSSEN behandelt in de eerste plaats het punt, door den heer GEVERS behandeld, rakende den zin door de Kamer gehecht aan de motie van orde van den 19 April 1853; Spr. bewijst juist, doordien zeven katholieke leden tegen die motie hadden gestemd, dat daarin geen afkeuring was gelegen van de *zaak*. Wanneer inderdaad de verdraagzaamheid ware doorgedrongen in het gemoed der bevolking: nooit had, volgens spr., de allocutie kunnen ten gevolge hebben eene motie van een politiek ligchaam. De April-beweging was dan ook meer gerigt tegen *de zaak*: het verleenen van godsdienstvrijheid aan de R. Catholieken.

Spr. werpt vervolgens als Catholiek burger van 't land een terugblik over de thans gehouden discussiën, rakende de Roomsch-Katholieke Kerkregeling. Wat heeft Spr. gezien? Hij heeft een geacht afgevaardigde (den heer VAN ZUIJLEN) zien strijden met edelheid en fierheid tegen *verdenkingen*, die ten gevolge kunnen hebben, dat het Vaderland de diensten van dien uitstekenden man zou moeten ontberen. Wat is de beschuldiging? Dat de toenmalige Minister geen maatregelen genomen had. Welke maatregelen, vraagt Spr.; men precisere dit; want dan zou blijken, dat men eigenlijk verkorting van de godsdienst-vrijheid der Catholieken heeft gewild. De vijf dagen discussiën, welke nu hebben plaats gegrepen, moeten een zonderlingen indruk maken op de Natie. Het wapen der verdenking wordt tegenwoordig veeltijds in het land, als *machine de guerre*, gebruikt; van dat wapen is het vorige Ministerie het slagtoffer geworden; men verdacht het van sympathie jegens de Catholijken, omdat het dezen *gelijkheid van regten* wilde hebben toegekend. Spr. is overtuigd, dat wanneer men voortgaat op den weg die *thans* wordt ingeslagen, zulks ten verderve van het land zal uitloopen; want godsdiensttwist leidt tot niets goeds. Met den heer van Lennep vreest Spr. voor de donkere toekomst van 't Vaderland; maar hij gelooft niet, dat enkel een goed leger baten zal; eensgezindheid en vaderlandsliefde zijn volstrekt noodig, meer noodig dan een leger. En dan vreest Spr., dat, wanneer men op den ingeslagen weg voortgaat, die eensgezindheid zal vervallen; dat men in het leger angstig zou vragen, of men leunde tegen den

schouder van een Catholiek of van een Protestant, en zou het dan noodig worden, bij de wet den Catholieken het regt, om het Vaderland te verdedigen, te onthouden. Spr. verklaart, dat de Cath. bevolking van gelijke vaderlandsliefde blaakt als elke andere gezindheid in ons Vaderland. (Deze rede heeft een diepen indruk gemaakt; het doet ons leed dat de uiterst zwakke stem des Spr. belette van zijne rede iets meer dan een gebrekkig overzigt te geven.)

De heer VAN BOSSE beantwoordt de verschillende verwijten, gister door den heer de Brauw tegen het vorig Ministerie aangevoerd, en tegen hetgeen de bedoeling der oppositie, rakende de verhoogde uitgaven zoude zijn.

De heer VAN LENNEP verdedigt op nieuw zijne stelling, dat het cijfer der begrooting nog niet hoog genoeg was opgevoerd; beantwoordt den heer van Hoëvell, rakende de historische les door dien heer gegeven; bestrijdt sommige stellingen van den heer Thorbecke; en vraagt de Regering, ten slotte, hoe het mogelijk is, in de tegenwoordige omstandigheden, en bij de behoeften, die de Regering zelve verklaard heeft, te bestaan, voor te stellen vermindering van lasten, zonder vrees van te korten te gemoet te gaan?

De MIN. V. OORLOG vraagt niet het woord, om terug te komen op een onderwerp dat hij meent dat reeds ten vorigen jaren beslist is. Enkel wenscht hij te antwoorden op het gezegde van den heer v. ZUYLEN, waarbij gevraagd werd sedert wanneer de 1ste al. van art. 58 der Grondwet bevattende een der koninklijke prerogativen ondergeschikt is aan eene ministeriële aanschrijving, en de Min. vraagt nu, namens hem en den Min van Marine, den heer van Zuylen wien van beiden deze beschuldiging betreft? De beschuldiging acht de Min. te zijn die van meineed en hoog verraad (*algemeen gelach in de Kamer.*)

De heer VAN ZUIJLEN antwoordt dadelijk. Spr. doet het bespottelijke inzien van de bewering des Ministers, dat hier eene beschuldiging van meineed en hoog verraad zou zijn gedaan; hij meent in geenen deele de vrijheid van discussie te hebben overschreden; maar hij is vrij zijn individueel gevoelen te uiten over handelingen der Regering.

DE MIN. V. OORLOG verlangt uitdrukkelijk, dat de heer v. ZUIJLEN positief opgeve wat hij vernomen heeft dat in strijd met al. 1 van art. 58 der Grondwet zou zijn geschied?

In groote sensatie schorst de Voorzitter de Kamer, gedurende een kwartier uurs.

Na de hervatting der werkzaamheden vraagt de heer van Zuylen het woord en zegt, dat in den afgeloopen zomer de Koning zich begeven heeft in het Kamp en dáár gewenscht heeft te kommanderen; maar de generaal van Poolsum Booij zich, wegens eene aanschrijving des Ministers, buiten staat zag, om aan het verlangen des Konings te voldoen. Spr zou het aangenaam zijn, indien de Minister van Oorlog die opheldering kon geven, dat blijken zal dat dit feit, zoo als het Spr. was verzekerd, *niet* heeft plaats gegrepen.

De MIN. V. OORLOG verklaart, dat het feit onwaar is, dat het is laster; en dat, ten bewijze daarvan; de Min. zal voorlezen den brief, dien hij over die zaak aan den generaal Poolsum Booij heeft geschreven. [De brief niet bij de hand hebbende, verzoekt de Min. eenig uitstel.]

De heer MEYLINK doet, in den aanvang zijner rede, een hartelijk beroep op de eensgezindheid en de vaderlandsliefde der Natie; omdat hij anders vreest, dat het Vaderland nadeel zal lijden. Daarna treedt Spr. in eene algemeene beschouwing over de begrootingswetten, waarvan de strekking is, om, met een terugblik op het verledene, te betoogen dat de welvaart en het geluk der Natie in onafscheidelijk verband staan tot een zuinig en spaarzaam beheer, en dat, van dit standpunt beschouwd, de begrooting Spr. onverdeelde goedkeuring niet kan wegdragen.

(De Min. van Oorlog leest nu den bewusten brief voor dd. 13 Julij 1854. Daaruit blijkt, dat de Min. den generaal had aangeschreven van de komst des Konings, die verklaard had *geen* bevel over de troepen te willen voeren, weshalve het bevel over die troepen bleef aan den generaal, ondanks de tegenwoordigheid des Konings. — Na het voorlezen van dezen brief wijdt de Min. er nog over uit; laakt dat lasterlijke geruchten in de Kamer werden overgebragt, en hij zou dan ook niet vertellen welke geruchten *hij* had vernomen van pogingen, die de heer VAN ZUIJLEN zou hebben aangewend, om weder Minister te worden!!)

De heer VAN ZUYLEN maakt, na het vernomen van den brief, geene zwarigheid, om te verklaren dat het feit, waarvan hij sprak *minder juist* was; maar hij moet er tevens bijvoegen, dat de Minister van Oorlog noch wien ook hem, door intimidatie of door persiflages, zal weerhouden om te spreken zoo hij goeddunkt, volgens het regt hem door de Grondwet verleend.

De heer VAN FOREEST wijdt op nieuw eene wijdloopige redevoering aan de verdediging van zijn stelsel van *»één koe en één mensch,»* welke redevoering eene aangename verpozing aan de Vergadering, zoozeer door de ernstige discussiën, die tot dusver plaats hadden, ingespannen, heeft geschonken.

De heer BLAUPOT TEN CATE weert op nieuw den aanval af, die tegen de vrijzinnige begrippen gerigt is geworden, alsof het stelsel der constitutionele partij eenzelvig ware met dat der Socialisten en Communisten. Spr. betoogt voorts dat juist de leuze van den heer van Foreest *individuele vrijheid* de Fransche revolutie heeft in het leven geroepen; en dat de constitutionnele partij waken zal, dat aan die begrippen en derzelver gevolgen niet voet gegeven worden. Wanneer de heer v. Foreest gewaagd heeft, ter brandmerking van het stelsel der constitutionnelen, van de socialisten van Duitschland, de communisten van Frankrijk en de radialen van Zwitserland, waarom heeft hij dan niet gewezen op Engeland, waar het geluk der natie gesticht is door het stelsel der liberalen?

De MIN. V. FIN. wenscht nog slechts op een enkel punt te wijzen. Het had den Min. leed gedaan, dat men is blijven staan op het verwijt rakende de verhooging van uitgaven; en de Min. tracht op nieuw dit punt te regtvaardigen, vooral betrekkelijk de verhoogingen, die aan het tractement van ambtenaren zijn toegekend.

De algemeene discussien worden alsnu gesloten, *zonder dat de heer van Hall één woord heeft geantwoord op de vorderingen, tot overlegging der geinsinueerde stukken gedaan door de heeren* VAN HOËVELL EN STRENS.

Het 1ste hoofdstuk der Staatsbegrooting (Inkomen des Konings) wordt, zonder eenige discussie, aangenomen met *algemeene* (65) *stemmen.* De heeren SLOET en VAN RHEEDE waren bij de stemming afwezig.

Het 2de hoofdstuk (*Hooge Collegiën van Staat en Kabinet des Konings*) geeft geene aanleiding tot algemeene discussiën.

Op art. 5 (*Kosten vallende op de stenographie*) stelt de heer DE BRAUW voor, om de som van *f* 12,060 te verhoogen tot de som van *f* 12,860, mits *de Regering daarin volstrekt geen bezwaar mogt hebben.* De Minister van Finantien verzet zich tegen het voorstel niet; integendeel, Z. Exc. neemt het over, en dien overeenkomstig besluit de Kamer.

Op art. 6 vraagt de heer WINTGENS ook meer geld (*boekerij van de Kamer*); hij zou wenschen, in plaats van *f* 21,080 te zien gesteld de som van *f* 25,355. De Minister verzet er zich niet tegen en neemt het voorstel van den heer WINTGENS met niet minder genoegen over. — De heer VAN HOËVELL zou gaarne willen weten, waarom voor drukwerk *f* 4275 meer noodig was? De heer WINTGENS verklaart dat men niet vooraf weten kan hoe veel er noodig zal zijn; en daarom was het voorzigtig de som niet te krap te stellen. — De heer VAN NISPEN vindt de raming, nu gesteld, billijker dan die van de Regering. De heer ROCHUSSEN ziet daarentegen volstrekt geene reden, waarom art. 6 op nieuw verhoogd zou worden; de heer DULLERT gelooft, dat de Regering teregt de uitgaven van 1853 heeft genomen tot maatstaf harer raming; de heer VAN HOËVELL is 't aangenaam deze discussie te hebben uitgelokt en hij stelt daarom voor, om van art. 6 de som weder af te nemen, die de Minister er, op verlangen van den heer WINTGENS, heeft op gebragt.

De heer VAN RAPPARD herinnert, dat de Kamer in committé heeft goedgekeurd de raming der Commissie en nu zou de aanneming van 't amendement zijn een strijd met een vroeger besluit. De heer HUGENHOLTZ verklaart, dat, na 't bekend worden van 't eindcijfer der begrooting, de Kamer 't voorbeeld moest geven, om te bezuinigen wat te bezuinigen was. Het amendement van den heer v. HOËVELL wordt aangenomen met 57 tegen 10 stemmen.

TEGEN stemden de heeren: BOSSCHA, HOEKWATER, WINTGENS, GEVERS, OOSTING, KIEN, SANDER, VAN NISPEN, DE BRAUW, en DE VOORZITTER.

De verdere discussiën (die beginnen met art. 13) worden uitgesteld tot Maandag ek. des ochtends ten 11 ure.

De commissie voor de verzoekschriften brengt nog eenige rapporten uit over, bij de Kamer ingekomen petitiën, waarna de Vergadering is gescheiden.

's Gravenhage, 25 November.

Z. M. heeft bekrachtigd de benoeming van Mr. E. Schade van Westrum, burgm. der gem. Ubbergen, tot tijdelijke secretaris der gemeente, de benoeming van J. Verhage, burgem. van Zoutelande, tot secretaris van die gem.; en het eervol ontslag, door den raad van Ammerstol aan A. S. Smits, burgem. en secret. dier gem., op zijn verzoek, verleend.

Onze geabbonneerden ontvangen bij dit No. een Bijvoegsel, bevattende den officiëlen tekst van de redevoering, op 21 Nov. jl. door den heer VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT uitgesproken.

Ten allerspoedigste zullen, evenzeer *gratis*, worden verzonden de redevoeringen van de heeren DULLERT, VAN ZUIJLEN (2de rede), THORBECKE, WESTERHOFF, VAN HOËVELL, STRENS en MEPUSSEN, welke reeks, naar gelang van het gewigt der verdere discussiën, zal worden vervolgd.

Op *franco* aanvrage zijn, aan het bureau dezer Courant, à 5 CENTS HET STUK, die redevoeringen voor ieder verkrijgbaar gesteld, en, ter verspreiding, de 25 stuks à *f* 1, behalve het frankeergeld.

Bij beschikking van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien van den 9/21den November 1854, n°. 124/18, is ingetrokken de consessie die, volgens magtiging des Konings, bij Koninklijk besluit van den 13den April 1852, n°. 44, verstrekt, aan C. F. Pauwels, c. s., te Sas van Gent, is verleend tot het aanleggen en exploiteren van eenen grindweg op den westelijken dijk van het kanaal van Neuzen.

Volgens nadere berigten van de Britsche post-administratie zal er op den 9den December aanstaande geene pakketboot naar Brazilie en de Plata-rivier, noch op den 17den December daaraanvolgende naar de West-Indien vertrekken.

In verband met het voorstaande zullen ook de brievenmalen uit het Rijk naar de Nederlandsche West-Indische kolonien, die voor de pakketboot van den 17den December bestemd waren, niet worden geëxpedieerd. De gelegenheid tot verzending met de boot van den 2den December blijft echter bestaan.

Wijders zullen de eerstvolgende brievenmalen uit Engeland naar Australie, in plaats van op den 4den December aanstaande, met eene stoomboot van Southampton, op den 9den derzelfde maand met een zeilschip van Liverpool worden verzonden.

Eindelijk bestaat er gelegenheid tot verzending van brieven naar de Vereenigde Staten, met eene Amerikaansche pakketboot, welke op den 29sten November aanstaande van Liverpool vertrekt. De verzending met die boot behoort echter op het adres der brieven te worden aangeduid.

Wij deelden gisteren het berigt mede, dat de zaak van de heeren Jhr. M. Salvador en S. Kongers op 14 December a. s. voor het Prov. Geregthof van Noordholland zou dienen. Dit berigt is in zoo ver onjuist, dat die behandeling op gemelden dag niet voor het hof, maar voor de Arrondissements-Regtbank te Haarlem zal plaats hebben.

Harderwijk, 23 Nov. Den 1 December aanstaande zal van hier vertrekken, om op den 2den daaraanvolgende over te gaan aan boord van het schip *Axim*, gezagvoerder J. B. Goosens, liggende op stroom voor Rotterdam, 21 afd. Afrikaansche militairen, behoord hebbende tot het Indisch leger, ten einde onder geleide van den van verlof terugkeerenden adsistent M. C. A. Mathijsen, naar St. George d'Elmina te worden overgebragt.

— Den 5den December zal van hier vertrekken, om op den 6den daaraanvolgende over te gaan aan boord van het schip *Maria Magdalena*, gezagvoerder F. H. Popken, liggende op stroom voor Rotterdam, bestemd naar de O. I. een detachement, sterk 140 onder-officieren en manschappen, onder bevel van den majoor der artillerie R. J. Kellerman, van verlof naar Java terugkeerende; medegeleider de 2e luit. der artillerie W. A. van Son, benevens de officieren van gezondheid 3e. kl. H. J. Alken en W. J. Cramer.

± **Voorst**, 23 November. De winter is ter naauwernood begonnen of reeds hoort men van inbraak. In den afgeloopen nacht, werden bij een landman te Nijbroek, A genaamd, de ijzeren tralien uit het vensterluik gebroken en vervolgens boter, vet, brood uit den kelder geroofd. De dieven hadden het waarschijnlijk echter op de geslagte varkens gemunt; doch die waren toevallig nog niet afgesneden.

Per Telegraaf.

Londen, Zaturdag 25 Nov. De *Morning Post* zegt: « Wij gelooven, dat Oostenrijk op het punt staat om een loyalen en stouten stap te doen, en dat men verwachten kan deze mogendheid binnen kort te zien in verbond treden met de Westersche mogendheden, om mede te werken tot de krijgsoperatiën der geallieërde legers. »

Parijs, Vrijdag 24 November. De *Moniteur* bevat een keizerlijk dekreet, krachtens hetwelk de opperbevelhebber van het leger in het Oosten bekleed is met de volmagt, om voorloopig in de vakante officiersplaatsen bij dat leger te voorzien, en wel tot en met den rang van bataillons- of eskadrons-chef.

Athene, 17 November. De Engelsche troepen, die in den Pireus waren gekantonneerd, zijn naar de Krim vertrokken, en zullen hier door andere regementen vervangen worden, die van Maltha worden verwacht.

Triëst, Vrijdag 24 November. Berigten uit Konstantinopel van den 13den melden, dat de Sultan een bezoek heeft afgelegd bij prins Napoleon, die in beterschap toeneemt. — In de Zwarte Zee woedden hevige stormen. — Volgens de jongste tijdingen bedraagt het cijfer der bij Sebastopol staande Russische troepen 80,000 man.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van het dagblad « De Grondwet »

Mijnheer de Redacteur!

In uw geacht blad van heden vindt ik een hoofdartikel, den titel voerende: « Waarheen wil de Minister van Oorlog ons leiden? »

De Redactie schijnt de oplossing van hare vraag niet te kunnen vinden, in spijt van de *ronde woorden*, die de Minister van Oorlog elk jaar spreekt, want aan het einde van haar betoog over de handeling des Ministers, regtstreeks in strijd met die « *ronde woorden* », herhaalt zij hare boven gestelde vraag.

Misschien kan het antwoord op die vraag gevonden worden, wanneer men in plaats van *ronde* — waaraan geen begin en geen einde is — leest, *afgeronde woorden*!!

Ik heb hier alleen nog bij te voegen, dat ik geen vriend ben van *ronde*, maar een groot vriend van *hoekige woorden*, waarop men vat heeft, en die men niet, gelijk ronde woorden, draaijen en verdraaijen kan. En ik ben er nog minder een vriend van, dat oude Officieren tegen over burgermenschen, die hunne meening onbewimpeld zeggen, telkens een stelsel van intimidatie bezigen, door heenwijzing op den degen, dien zij dragen; eene handelwijze, die tot niets anders kan dienen, dan hen, vooral in de oogen van andere Officieren belagchelijk te maken.

's Hage. Een oud Officier.

In het verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het vijfde hoofdstuk der staatsbegrooting leest men het volgende § 49: »De verhooging van het subsidie voor het »atheneum te Maastricht (art. 49) werd door verscheidene »leden niet goedgekeurd. Het beginsel was verkeerd, om »gelijk hier geschiedt, het Rijk dadelijk te laten bijspringen, als de Provinciale Staten eenen vroeger verleenden »onderstand intrekken. Men wenschte te weten, op welken

„grond de hier bedoelde weigering der Provinciale Staten heeft plaats gehad, en of het verhoogd subsidie niet als een geheel tijdelijken maatregel kon worden beschouwd. Andere leden, zonder zich tegen het doen dezer vraag te verzetten, merkten aan, dat de instandhouding van het Maastritsche athenaeum, misschien de voortreffelijkste instelling van dien aard in ons vaderland, allezins de zorg van Regering en volksvertegenwoordiging verdient."

Om de Staten-Generaal behoorlijk in staat te stellen de zaak van alle zijden te beschouwen, kan het niet ondienstig zijn na te gaan wat, blijkens de notulen van de vergadering der Provinciale Staten in het Hertogdom Limburg, betrekkelijk het bovengemelde subsidie, in den boezem dier vergadering is voorgevallen.

Reeds vroeger, doch meer bepaaldelijk in den jare 1851, heeft zich de tegenstand tot het blijven toestaan van dit subsidie geopenbaard. Men meende, dat de noodzakelijke behoefte daaraan niet gebleken was en dat in den regel slechts zij het middelbaar onderwijs moeten genieten, die het kunnen betalen, zoodat het gemis aan subsidie door eene vermeerdering van schoolgelden kon worden gevonden. Ging het subsidie door, zoo redeneerde men, dan zou uit de belastingen van de geheele provincie eene tegemoetkoming betaald worden, om de jongelieden, vooral de minvermogenden van Maastricht, dus ten algemeene koste, het middelbaar onderwijs aanlokkelijk te maken, hetgeen niet wenschelijk scheen en moest worden voorgekomen. Tot bestrijding van den post uit een staathuishoudkundig oogpunt werd het werkje van de Bruijn Kops over indirecte belastingen aangehaald, pag. 81, waar hij zegt: „op vele plaatselijke budgets ziet men eene niet onbelangrijke som uitgetrokken voor de stedelijke gymnasia en latijnsche scholen. De kosten dier inrigtingen worden dus niet goed gemaakt door de bijdragen der leerlingen, en het ontbrekende wordt door al de ingezetenen gedragen. Zoodanige toestand is bezwaarlijk met gezonde beginselen overeen te brengen. Zij, welke die inrigtingen bezoeken, behooren tot de gegoede klassen; er is geene reden om van hen niet de volle waarde te vorderen van hetgeen hun in ruiling wordt gegeven. Zij ontvangen het onderwijs en de koopprijs daarvan is het bedrag van de kosten der inrigting. Die moeten geheel gedragen worden door hen, die het onderwijs genieten; er is hier niet dezelfde reden als bij het onderwijs van behoeftigen, waar het algemeen belang als policiemaatregel vordert dat men onderwijs geve aan hen, die het niet kunnen betalen. Het is wel waar, er moet toch goed onderwijs zijn, maar die waarborgen voor goed onderwijs zijn juist veel grooter wanneer men het laat bekostigen door hem, die het geniet; daar is de natuurlijke contrôle van den verbruiker, die wil dat men hem goede waar in ruiling geve. Die zoude bestaan, waar het stedelijk bestuur zijne bemoeijingen van dit onderwijs aftrok, of het minste er geene bijdrage toe leverde. Die vrije concurrentie bestaat niet, waar een gedeelte der kosten door alle ingezetenen wordt gedragen. Want alsdan is er een sterke prikkel voor den consommateur om zich daar te blijven voorzien, door het geldelijk voordeel, hem hierdoor verschaft — alzoo is het eene beschermende premie voor die inrigting, ten koste van alle ingezetenen. Het is alsof het stedelijk bestuur zeide: kom bij onze inrigting u van onderwijs voorzien wij betalen een gedeelte van den natuurlijken koopprijs."

Van den anderen kant werd deze meening bestreden en op de voortreffelijkheid van het athenaeum en de volstrekte behoefte aan ondersteuning gewezen, terwijl ten slotte het subsidie met 28 tegen 17 stemmen op de provinciale begrooting is behouden.

In 1852 werd door de commissie van rapporteurs over de provinciale begrooting voorgesteld de voorgedragene som van *f* 2000 voor het athenaeum niet dan voorwaardelijk op de begrooting te brengen met last van Gedep. Staten om de stukken, betreffende de industrieschool in de eerstvolgende najaars-vergadering ter tafel te brengen, ten einde alsdan zoude kunnen worden onderzocht: 1o. of deze inringting is van provinciaal belang, 2o. welke hare middelen zijn en of een provinciaal subsidie noodzakelijk is en tot welk bedrag het casu quo zou moeten uitgetrokken worden? welke hare inrigting en het toezigt op dezelve zijn moeten, om haar op hechte grondslagen te vestigen en meer het algemeen vertrouwen te doen erlangen?

De Voorzitter was van meening, dat deze vragen volkomen oplossing vorderen in het jaarlijksch verslag over den toestand der gemeente Maastricht, hetwelk aan Gedeputeerde Staten telken jare wordt medegedeeld en waarvan de leden der vergadering, des verkiezende, inzage konden nemen. Sommige leden vereenigden zich met dit gevoelen, er nog bijvoegende dat de vergadering het subsidie wel weigeren, maar geenszins den even bedoelden last, waarin eene bepaalde rigting lag, aan Geputeerde Staten opdragen kan, omdat deze niet bevoegd zijn, om aan het bestuur van het Athenaeum te Maastricht eenige voorschriften te geven. Nadat andere leden of het Provinciaal belang dier inrigting betwist, of de wenschelijkheid hadden betoogd om het subsidie nog voor een jaar, in afwachting van de nieuwe wet op het middelbaar onderwijs, te verleenen, en een spreker in bedenking had gegeven om den post met 1000 gulden te verminderen en het subsidie voor lager onderwijs daarmede te vermeerderen, werd den geheelen post met 25 tegen 12 stemmen onvoorwaardelijk aangenomen.

Het volgende jaar werd bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in het district Maastricht het gerucht verspreid, dat sommige candidaten geen andere toeleg hadden dan om het Athenaeum, door onttrekking van het subsidie, te niet te doen, zoodat men alleen de ware voorstanders dier inrigting moest kiezen," welk gerucht de tegenstand eerder aanwakkerde dan verminderde.

Bij het onderzoek der Provinciale begrooting in de afdeelingen der Staten, werden nu onderscheidene aanmerkingen op het toekennen van het subsidie gemaakt.

In de eerste afdeeling was men tegen het subsidiëren der Industrieschool, omdat deze van geheel locaal belang was en omdat eene inrigting, welke op eigen middelen, na een vierjarig bestaan niet stand kon houden, onnoodig scheen. Voorts: dat al maakten al eenige jongelieden van het platteland van die lessen gebruik, dit meestal kinderen waren van bemiddelde ouders, die, door meer te betalen, geheel en al in de behoeften van dat gesticht konden voorzien; en eindelijk, dat dit subsidie, uit een oeconomisch standpunt beschouwd, niet te verdedigen was. Hierop werd geantwoord: 1°. dat deze inrigting niet te verwisselen was met een gewoon gesticht van middelbaar onderwijs; dat zij veeleer tot doel had de bevordering van de kennis der natuurkundige wetenschappen, in betrekking tot industrie en landbouw, en dit de eenige gelegenheid in het Hertogdom was, om jongelieden tot den handel- en landmansstand behoorlijk te vormen; dat het dus veeleer eene provinciale inrigting was, daar de voorziening in de behoefte der Provincie het eenige doel was, en dat door de goedkoopte der studiekosten velen hiervan gebruik konden maken; dat aan dit gesticht van Rijkswege 's jaars 5000 gulden waren toegezegd, onder voorwaarde van het onderhavig provinciaal subsidie, zoodat, bij gebrek van dit, de geheele inrigting zoude vallen. Al was het dan ook niet te ontkennen dat Maastright er het meeste voordeel van had, zoo droeg die gemeente ook voor 8 à 10,000 gulden 's jaars in de kosten; dit moest men dan ook beschouwen als een noodzakelijk gevolg van elke inrigting, die uit haren aard bijna altijd de eenige moet zijn in de provincie, daar de noodzakelijkheid van verzamelingen van instrumenten, eene zoodanige oprigting elders bijna onmogelijk maakt; 2°. dat het met deze inrigting was gelijk met alle inrigtingen van onderwijs; allen bijna, zelfs de academien, zouden zonder subsidien niet kunnen bestaan, en wanneer er zich soms voordoen, welke geene subsidien van de schatkist genieten, zoo is dit altijd daardoor, dat door zedelijke ligchamen of anderzins in de behoefte wordt bijgedragen; 3°. ten bewijze dat ook de middelstand van het platteland van de industrie-school begon gebruik te maken, werd er door een lid een voorbeeld uit zijne gemeente aangehaald en 4°. wat aangaat hat oeconomisch standpunt, viel er slechts op te merken, dat van dit punt uitgaande, in het geheel geene subsidien te verdedigen zijn. Evenmin als er uit de gelden van een ieder zoude moeten voorzien worden in het middelbaar onderwijs, zoo zoude ook de landbouw alleen door de landhouwers moeten worden voortgeholpen; dan zouden de wegen moeten gemaakt worden door hen, welke ze wilden berijden; kortom, dan werd de werkkring der Regering en vooral die der Provinciale Staten geheel te niet gedaan. Men voegde er bij, dat het slechts door eendragt en goede verstandhouding was, dat de publieke zaak konde vooruitgaan en dat alles in de Maatschappij zoo aaneengebonden was, dat alleen de industrie door de medewerking van den landhouwenden stand, en deze door de industrie konde groot worden.

In de tweede afdeeling verklaarde men zich tegen het subsidie op grond, dat de bedoeling der Provinciale Staten, bij het aanvankelijk verleenen van hetzelve, enkel en alleen geweest is om bij te dragen in de kosten benoodigd tot het oprigten en daarstellen der industrie-school; terwijl eenige leden de som van 2000 gulden op 1000 wilden gebragt hebben, als komende hun de uitgetrokkene som te hoog voor, in vergelijking met die voor het lager onderwijs op de begrooting geraamd.

In de derde afdeeling waren de meeningen zeer verschillend en uiteenloopend en gaf dit punt aanleiding tot langdurige discussien.

De beschouwingen van de vierde afdeeling kwamen hoofdzakelijk met die der tweede overeen. Sommige leden beschouwden het subsidie als een privilegie en de inrigting als van locaal belang.

Bij gelegenheid der openbare vergadering werd het *voor* en het *tegen* met warmte voorgedragen en eindelijk, nadat eerst de stemmen gestaakt hadden, met 23 tegen 21 stemmen besloten het subsidie niet meer te verleenen.

N.

Advertentien.

M. COSTER Iz., te Amsterdam, geeft heden in het licht en stelt algemeen verkrijgbaar:

P. H. WITKAMP,

LEVENSSCHETS

VAN

MR. JERONIMO DE VRIES,

in groot 4° formaat, met welgelijkend portret, op steen gebragt door M. CALISCH, te Amsterdam, ad 75 cts.

☞ Zij, die **Mr. Jeronimo de Vries** in zijn persoon, karakter en in zijne werken wenschen te leeren kennen, vinden daarvan in deze uitgave een volledig overzigt, en ontvangen daarbij tevens een hoogst welgelijkend PORTRET van dien heer.

Alsmede:

LIJST VAN INTEEKENING

op de levensschets van wijlen den

MINISTER VAN MAANEN,

door Mr. J. A. MOLSTER, Pract. Adv. te Amsterdam, met hoogst welgelijkend portret op steen gebragt, met bijschrift van Mr. M. C. VAN HALL, President van de Arrondissements-Regtbank te Amsterdam.

☞ De uitgave zal in Nov. of Dec. van dit jaar nog plaats hebben, en slechts *f* 1,25 bij inteekening bedragen. (671)

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY, zijn onvergelijkelijk voor de genezing van klierziekte: oude wonden en open beenen. De heer N. L. Fordyce, schoenmaker te Forgue, in het graafschap Aberdeen, leed sedert lang, aan eene groote wond in de dije, waaruit een gedeelte van het been te voorschijn kwam. Hij lag verscheidene weken in het ziekenhuis te Aberdeen, doch in weerwil van de hem toegediende middelen, verergerde zijne toestand dermate dat men het noodig oordeelde hem het been af te zetten. Daar hij zich daartegen verzette, werd hij voor ongeneeslijk verklaard. Toen begon hij de zalf en pillen van Holloway te gebruiken, welke hem in weinig tijds deden genezen, zoodat hij in staat was zijn werk te hervatten, en thans geniet hij eene volmaakte gezondheid.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0.30, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.30, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij J. M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam, bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht en bij J. STRAATMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede in HOLLOWAY'S Etablissementen te Londen, 244 Strand, en te New-York, 80, Maiden Lane. (672)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 25 November 1854.

	Pct.			Pct.	
Nederland.			**Rusland.**		
Ned.W.Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$58\frac{5}{8}$		Pct.	
Dito Certificat.	3	$69\frac{3}{4}$	*Hope* 1798/1816	5	$99\frac{1}{2}$
Dito Dito.	4	$88\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{16}$	Dito 1828/1829	5	$98\frac{7}{8}$
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	78
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$	$47\frac{1}{2}$	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito.	6	
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$17\frac{13}{16}$ $\frac{7}{8}$	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3				
D° Binnenl. c/m.	3	$32\frac{7}{16}$ $\frac{1}{2}$	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		$5\frac{7}{16}$	Metaliek	5	$61\frac{11}{16}$ 62
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$72\frac{3}{4}$ 3 $2\frac{7}{8}$
Portugal.			Dito 1854	5	$72\frac{3}{4}$ 3 $2\frac{7}{8}$
Londen nieuwe.	5	$35\frac{15}{16}$ 36	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{3}{16}$ $\frac{1}{4}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{3}{16}$ $\frac{1}{4}$

Mexic., te Lond. 3 pct. $19\frac{15}{16}$, $20\frac{1}{16}$; dito Onb. $19\frac{15}{16}$, $20\frac{1}{16}$.

Van de genoteerde fondsen verdient de omzet alleenlijk in Oostenrijksche tot verhoogde prijzen eenige vermelding. De stemming was overigens algemeen williger.

FRANKFORT, Donderdag [illegible] November. Metalliek 5 pct. $62\frac{7}{8}$; Spanje binnenl. 3 pct. $32\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $17\frac{3}{4}$.

LONDEN, Vrijdag 24 November. Consols op t. $91\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; N. Mexic. 3 pct. $21\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $67\frac{1}{2}$; Ecuador $3\frac{1}{2}$; Gren. Uitg. $5\frac{1}{2}$; Spanje buitenl. 3 pct. $37\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; dito Certific. $5\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; dito Passiven $4\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 85; dito 5 pct. 95; Holl. 4 pct. $90\frac{1}{2}$; dito $2\frac{1}{2}$ pct. $60\frac{1}{2}$; Turksche leening $5\frac{3}{4}$.

PARIJS, Vrijdag 24 November. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 93.50; dito 3 pct. 70; Sp. binn. 3 pct. $33\frac{5}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$.

WEENEN, Vrijdag 24 November. N. Metall. $82\frac{3}{8}$; N. Leen. $96\frac{3}{8}$; Nat. Leen. 87; Bankactien 1225; Lomb. 5 pct. 97; Zilver 28; Wissel op Londen 12.31; dito op Parijs 150.

MADRID, Dingsdag 21 November. Sp. 3 pct. 35.40; dito N. 1 pct. 19.05.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.